

4.1 Ohjaus

Ohjauksen toteuttaminen käytännössä ja työnjako

Ohjausta annetaan Tampereen steinerkoulun lukiossa koko lukioajan. Ohjauksen keskeisenä tavoitteena on tukea opiskelijaa valinta- ja päätöksentekotilanteissa sekä ohjata ja tukea häntä erilaisissa elämäntilanteisiin liittyvissä kysymyksissä. Ohjaukseen lukiossa osallistuvat kaikki lukion opettajat ja henkilökunta ohjauksen työnjaon mukaisesti.

Apulaisrehtorin vastuulla on luoda ohjaukselle sellaiset toimintamahdollisuudet, että erilaisten ohjausmenetelmien ja työnjaon toteuttaminen on mahdollista. Apulaisrehtorin tehtävänä on myös ylioppilaskirjoitusten käytännön järjestelyt ja niistä tiedottaminen.

Opinto-ohjaajalla on päävastuu opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä sekä ohjauksen kokonaissuunnittelusta ja toteutuksesta. Lukio-opintojen kuluessa opiskelijalla on oikeus saada luokkamutoisen ohjauksen lisäksi henkilökohtaista ohjausta tai pienryhmäohjausta. Opinto-ohjaajan päävastuulla on jatko-opintoihin ohjaaminen. Opiskelijalle ja huoltajalle järjestetään näiden halutessa tilaisuuksia neuvotella opiskelijan opiskeluun ja valintoihin liittyvistä kysymyksistä opettajan, erityisopettajan, opinto-ohjaajan, opiskelijan ja huoltajan yhteisissä tapaamisissa.

Luokanohjaaja on opiskelijan lähiohjaaja, joka tapaa ryhmäänsä säännöllisesti. Luokanohjaajan päävastuulla on oman luokkansa ryhmäyttäminen, opintojen etenemisen seuranta sekä toiminta ennaltaehkäisevässä roolissa muun muassa puuttumalla lisäantyneisiin poissaoloihin ja opintomenestyksessä tapahtuviin mahdollisiin muutoksiin. Luokanohjaaja hoitaa myös ensisijaisesti yhteydenpidon kodin ja koulun välillä. Luokanohjaajan tehtävänä on tiedottaa lukuvuoden alussa opiskelijoille ja huoltajille säännöistä ja määräyksistä, jotka ohjaavat lukio-opintojen kulkua. Luokanohjaaja myöntää tarvittaessa luvan opiskelijalle korkeintaan kolmen päivän poissaoloon.

Erityisopettaja ohjaa ja auttaa tuen tarpeessa olevia opiskelijoita erilaisin pedagogisin ratkaisuin. (Tarkemmin erityisopettajan antamasta tuesta kohdassa 4.2.)

Jokaisen aineenopettajan tehtävänä on ohjata opiskelijaa opettamansa aineen opiskelussa koko lukio-opintojen ajan. Kaikkien aineenopettajien tehtävänä on auttaa opiskelijaa kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja oppimisen valmiuksiaan sekä ennaltaehkäistä opintoihin liittyvien ongelmien syntymistä. Jokaisen opettajan tehtävänä on opiskelijoiden kasvun, kehityksen ja osallisuuden tukeminen. Kaikki aineenopettajat myös ohjaavat opiskelijaa jatko-opintoihin ja tulevaisuudensuunnitteluun liittyen, esimerkiksi esittelemällä erilaisia, omaan alaansa liittyviä ammatteja tai suuntautumisvaihtoehtoja. Työelämään tutustumisen keskeisiä toteuttamismuotoja ovat työelämän ja yhteiskunnan eri osa-alueiden edustajien vierailut oppitunneilla, työpaikkakäynnit, erilaiset yhteistyöprojektit, eri alojen tiedotusmateriaalin käyttö opetuksessa sekä työharjoittelut. Eri oppiaineiden ja aihekokonaisuuksien opetukseen sisältyy ainesta, joka liittyy opiskelun tuottamat tiedot ja taidot työelämän vaatimuksiin ja mahdollisuuksiin.

4.2

Tukitoimista ja niitä koskevista oikeuksista tiedottaminen opiskelijoille ja huoltajille

Erityisopettaja tiedottaa erityisopetuksesta ja tuesta lukio-opintojen alussa. Opiskelijan oikeudesta tukeen tiedotetaan huoltajille suunnatuissa tilaisuuksissa, koulun kotisivuilla ja wilman kautta. Opinto-ohjaaja, luokanohjaaja ja aineenopettajat ohjaavat tuen tarpeessa olevaa opiskelijaa ja tarvittaessa opiskelija ohjataan erityisopettajalle. Erityisopettaja neuvoo opiskelijaa tarvittavien jatkoselvitysten ja lausuntojen hankkimisessa esimerkiksi ylioppilaskirjoitusten erityisjärjestelyhakemusta varten. Yhteistyötä tehdään tarvittaessa myös muiden asiantuntijoiden kanssa.

Tukitoimien ja erityisopetuksen tarpeen arviointi

Seutukunnallisesti käytetään tiedonsiirtolomaketta, jolla lukio saa opetuksen järjestämisen kannalta välttämätöntä tietoa perusopetuksesta. Lisäksi lukio voi käyttää taustatietolomaketta, jonka avulla saadaan täydentävää tietoa opiskelijasta ja hänen tuen tarpeestaan. Erityisopettaja järjestää kaikille lukiolaisille opintojen alussa lukivalmiuksia kartoittavat seulatestit ja kyselyn oppimisesta. Mahdollisuuksien mukaan erityisopettaja ja opinto-ohjaaja haastattelevat kaikki aloittavat lukiolaiset, jolloin saadaan hyödyllistä tietoa opetuksen suunnittelua ja järjestämistä varten. Tarpeen mukaan opiskelijan tukiasioista pidetään palaveri, jossa on opiskelijan huoltaja mukana.

Tarvittaessa opiskelija voidaan ohjata laajempia oppimisvalmiuksia kartoittaviin tutkimuksiin, esimerkiksi tarkkaavuuden ja keskittymisen ongelmien selvitykseen hyvinvointialueen virallisen hoitopolun mukaisesti.

Tukitoimien ja erityisopetuksen kirjaaminen opiskelijan tukisuunnitelmaan

Erityisopettaja on sekä opiskelijan että aineenopettajien tukena oppimisen tuen suunnittelussa. Sähköisen tukilomakkeen täyttäminen aloitetaan yhdessä opiskelijan kanssa. Lomakkeen tiedot ovat opiskelijaa opettavien opettajien saatavilla opiskelijan luvalla. Lomakkeen täydentämiseen voivat osallistua halutessaan kaikki opiskelijaa opettavat opettajat, jotka kirjaavat siihen yhdessä opiskelijan kanssa tai opiskelijan suostumuksella oppimista tukevia pedagogisia ratkaisuja. Alaikäisen opiskelijan kohdalla lomakkeesta tiedotetaan myös huoltajille, jotka voivat kommentoida ja pyytää lomakkeeseen mahdollisia muokkauksia ja lisäyksiä. Kaikki lomakkeeseen kirjattu tieto ilmaistaan siten, että se on konkreettinen opiskelijan apu ja toteutettavissa lukion arjessa. Samalla lomake toimii myös aineenopettajien työvälineenä opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa.

Oppimisen tuen ja erityisopetuksen toteuttaminen

Opiskelijaa kannustetaan olemaan aktiivinen ja avoin itseään koskevien tukitoimien suhteen. Keskusteleva ilmapiiri oppimisvaikeuksista mahdollistaa jatkuvan seurannan ja arvioinnin myös aineenopettajien kanssa.

Opiskelijan oppimisen tukea toteutetaan oppitunneilla, koetilanteissa ja henkilökohtaisena ohjauksena ja opetuksena. Oppimisen tuki edellyttää yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä ratkaisuja. Niitä voivat olla esimerkiksi lisäaika opintojaksojen kokeissa ja kirjallisissa palautuksissa, tai erityisopettajan tarjoama koetuki. Kaikki opiskelijalle suunnattu tuki suunnitellaan yksilöllisesti opiskelijan tarpeiden mukaan. Opiskelijan yksilöllisiin tarpeisiin vastaaminen voi tarkoittaa esimerkiksi ohjeiden ymmärtämisen varmistamista tai kirjallisia ohjeita laajempien ja haastavampien tehtävänantojen yhteydessä sekä opiskelijalle sopivien opiskelutekniikoiden opettelua tai opintoajan pidentämistä. Muita oppimisen tukimuotoja voivat olla esimerkiksi opetuksen eriyttäminen, aineenopettajan tai erityisopettajan antama tukiopeus yksilöllisesti tai ryhmässä, opinto-ohjaajan antama ohjaus, luokanohjaajan antama ohjaus, samanaikaisopettajuus ja muut pedagogiset ratkaisut.

Erityisopetus on opiskelutaitojen opettamista esimerkiksi yhdessä opiskellen. Erityisopetuksessa tuetaan opiskelijan itseymmärryksen, toimijuuden ja opiskelustrategioiden kehittymistä sekä ohjataan käyttämään omia vahvuuksiaan oppimisessa.

Tuen ja erityisopetuksen toteutumisen seuranta ja arviointi

Tuen toteutumista seurataan ja arvioidaan jatkuvasti. Tässä arvioinnissa opiskelijan oma näkemys ja itsearviointitaidot ovat keskeisessä roolissa; tarvittaessa tehdään yhteistyötä huoltajien kanssa. Tukitoimien toimivuutta seuraavat opiskelijan itsensä lisäksi osaltaan aineenopettajat, erityisopettaja, opinto-ohjaaja sekä luokanohjaaja. Tukitoimien onnistunut seuraaminen edellyttää aktiivista yhteistyötä koulun henkilöstön välillä.

Erityisopetuksen päätös ja opiskelijan ja huoltajan kuuleminen erityisopetuksen päätöksessä

Mikäli opiskelijan opinnot eivät etene, **oppimisen tukea on kokeiltu monipuolisesti, opiskelija on ottanut tarjottua tukea vastaan** ja se on todettu riittämättömäksi opiskelijan tuen tarpeiden kannalta, etenee erityisopetuksen päätösprosessi seuraavasti:

1. Hallintopäätös tehdään erityisopetuksen tarpeen ilmetessä tai opiskelijan tai alaikäisen opiskelijan huoltajan tai laillisen edustajan tuen tarvetta koskevan pyynnön tai tahdonilmaisun perusteella. Tällöin ollaan yhteydessä erityisopettajaan.
2. Erityisopettaja kirjaa yhteydenoton, päivämäärän ja perustelut pyynnölle.
3. Erityisopettajan johdolla selvitetään toteutunut tuki ja todennetut oppimisvaikeudet.
4. Erityisopettajan laatiman selvityksen jälkeen hän kutsuu opiskelijan ja huoltajan tai laillisen edustajan kuulemistilaisuuteen, johon myös apulaisrehtori osallistuu. Tarvittaessa he kuulevat aineenopettajaa, opinto-ohjaajaa tai muita opiskeluhoollon ammattilaisia.
5. Erityisopettaja ja apulaisrehtori valmistelee päätösehdotuksen erityisopetuksesta kuulemistilaisuuden jälkeen.

6. Apulaisrehtori tekee hallintopäätöksen erityisopetuksesta ja tiedottaa siitä. Päätös tehdään, vaikka kaikki asianosaiset eivät olisi kuulemisessa paikalla. Päätös voi olla myönteinen tai kielteinen ja erityisopetuksen rinnalla voi edelleen antaa muita tukitoimia. Apulaisrehtori tekee erityisopetuksen lakkauttamisesta hallintopäätöksen, mikäli tuen tarvetta ei enää ole.

Yhteistyö, vastuut ja työnjako edellä mainituissa asioissa

Apulaisrehtori

- Vastaa koulun tukijärjestelyjen organisoinnista. Tekee erityisopetuksen hallintopäätöksen.

Opinto-ohjaaja

- Huomioi opiskelijan tuen tarpeen kurssivalintoja tehtäessä, ylioppilastutkintoa suunniteltaessa sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen ohjattaessa.

Luokanvalvoja

- Seuraa oman ryhmänsä opiskelijoiden opintojen etenemistä ja tuen tarvetta sekä tarvittaessa ohjaa eteenpäin esimerkiksi erityisopettajalle.

Aineenopettaja

- Välittää tiedon havaitsemastaan opiskelijan tuen tarpeesta luokanvalvojalle ja erityisopettajalle.
- Voi jakaa tietoa toimivista tukitoimista oman aineryhmänsä sisällä.
- Vastaa sovittujen tukitoimien toteuttamisesta opetuksessaan.
- Järjestää tarvittaessa tukiopetusta.

Erityisopettaja

- Osallistuu tuen tarpeen kartoittamiseen lukion alkaessa erilaisin keinoin.

- Lukiseulan teettäminen ja analysointi lukio-opintojen alussa.
- Välittää tiedon tuen tarpeesta eteenpäin opettajille, huoltajille ja koulun muulle henkilöstölle.
- Osallistuu lukion pedagogisen tuen suunnitteluun ja toteuttamiseen.
- Valmistelee perusteet erityisopetukseen siirtämiseen. Kutsuu tarvittaessa koolle erityisopetuksen päätöstä arvioivan ryhmän sekä kutsuu koolle päätökseen liittyvän kuulemistilaisuuden.
- Osallistuu huoltajapalaveriiniin ja opiskeluhoollon monialaisen asiantuntijaryhmän toimintaan.
- Tapaa tukea tarvitsevaa opiskelijaa säännöllisesti, seuraa tuen tarvetta ja sen toteutumista lukio-opintojen aikana.
- Ohjaa tukea tarvitsevaa opiskelijaa opiskelutaidoissa.
- Konsultoi aineenopettajia tukea tarvitsevien opiskelijoiden tukemisessa ja siihen liittyvissä pedagogisissa ratkaisuisissa.
- Tekee lukitestit ja kirjoittaa lukitodistukset niitä tarvitseville.
- Antaa lausunto- ja erityisjärjestelyohjausta ylioppilastutkinnon kokeisiin sekä laatii tarvittavat hakemukset Ylioppilastutkintolautakuntaan yhdessä opiskelijan kanssa ja kertoo opiskelijalle lausuntojen muista hyödyntämismahdollisuuksista.
- Erityisopettajaa voidaan konsultoida jatko-opintoihin hakemiseen liittyvissä asioissa.

4.3.

Opiskelijoille ja heidän huoltajilleen annetaan tietoa käytettävissä olevasta opiskeluhoollasta opiskelijan aloittaessa lukion ja opiskelijaa ohjataan tarvittaessa hakemaan tarvitsemiin opiskeluhoollon palveluja. Opiskeluhoolltosuunnitelma löytyy koulun nettisivuilta.

4.3.1

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoolltosuunnitelmassa kuvataan paikalliset tarkennukset.